

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu naša
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Redka slovesnost

se je 1. t. m. vršila v Stari Loki: preč. stolni korar in deželni poslanec Frančišek Kramar so tam obhajali svojo zlato mašo. Niso tam rojeni, tudi sedaj tam ne službujejo, in vendar so si odbrali ta kraj, ker so tam skozi 21 let neumorno delali in ne le vse podružnice popravili, napravili ceste v Cerngrob in k sv. Dubu, ampak tudi sozidali prekrasno farno cerkev, ki bo še potomcem pričala, kaj so dekan in fajmošter Kramar Stari Loki bili. Tudi zastopajo ta okraj v deželnem zboru, zato je bilo prav primerno, da so si za svojo zlato mašo izvolili Staro Loko.

Staroločani so pa tudi pokazali, da vedo čislati zasluge bivšega svojega fajmoštra in dekana. Že v soboto prišli so na kolodvor na Trato zlatomašniku, katerega so iz Ljubljane tje spremljali stolni dekan, preč. gosp. Jožef Zupan, naproti srenjski mošje in duhovščina loška. Ko so se vozovi, pred katerimi je jahal jezdec z narodno zastavo, bližali Loki, zapeli so po vseh cerkvah zvonovi in mogočen strel je vsej okolici oznanjeval prihod preljubljenega zlatomašnika. Nemudoma se je zbrala brezštevilna množica ljudi in na fari pri županovi hiši, kjer je stal prekrasen slavalok, pričakovala svojega nekdanjega duhovnega pastirja, kteremu je deklica s primernim pozdravom izročila krasen šopek. Fara je bila okinčana z drevesci in maji, kakor na praznik presv. R. Telesa, čez vse lepo pa je bila okinčana prekrasna farna cerkev, kamor se je zlatomašnik od sijajnega in ljubeznjivega sprejema ves ginjen najprvo podal. Pred cerkvijo je stalo brezštevilna mājev, prepreženih z venci, med kterimi so bile tablice z najvažnejšimi dogodki iz življenja zlatomašnikovega, namreč: Rojen

v Prigorici l. 1800; za mašnika posvečen v Ljubljani 1826; primiciral roženkransko nedeljo 1826 v Dolenji vasi; kaplan v Št. Jerneji 1827; kaplan v stolni cerkvi ljubljanski 1831; fajmošter v Loškem potoku 1833 in tam zidal farovž; fajmošter in dekan v Postojni 1843; dekan v Stari Loki 1847; popravil cerkev pri sv. Dubu 1860. Zidal farno cerkev 1863; korar na stolnici ljubljanski 1868; zlatomašnik 1876. Čez vse lepo pa je bila ozaljšana cerkev od znotraj in mogočen venec je šel okrog in okrog po celi cerkvi. Ob poti od cerkve do farovža stale so zelene veje preprežene z venci, tako, da je bil sicer prazen prostor podoben kakemu gozdu.

V nedeljo se je zbralo od blizo in daleč 20 duhovnikov, med njimi več bivših kaplanov zlatomašnikovih; tudi ljudstva se je vse trlo, dasi je bilo vreme jako neugodno. Preden se je šlo v cerkev, izročil je domači g. dekan zlatomašniku palico s prelepim šopkom, preč. g. častni kanonik in profesor dr. Čebašek pa jim je v imenu duhovščine podaril umetno izdelan srebern križ (pacificale) in prebral to-le adresu:

„Visoko častiti gospod korar!

Milostljivi gospod in prijatelj!

S srčnim veseljem Vas pozdravljamo mi duhovni današnji dan Vaše zlate maše, Vam skazujemo svoje sosebno spoštovanje in izrekamo svoja najboljša vošila, ter z Vami hvalimo dobrotljivega Boga, ki Vam je skazal toliko milost, da ste srečni in zdravi, še tudi vedno delavni doživeli zlati dan, 50. leto mašnikovega posvečenja. Besede so preslabe izreči naša čutila in vošila, še bolj popisati Vaše delo. Le to rečemo: Z dobro vestjo in ponosno se smete danes nazaj ozreti na preteklih 50 let svoje neutrudljive delavnosti v nograđu

Gospodovem od prve do enajste ure, od lepe spomladi do trde jeseni Vašega duhovskega življenja; povsod vidite obilen sad svojega truda. Pet fará, šentjernejska, šenklaška, loškopotoška, postojnska in zlasti starološka je rodilo bogat sad Vaše pastirske delavnosti. Še se živi hvaležno spominjajo Vašega neumornega truda na leci in v spovednici, ranjki pa zato za Vas Boga prosijo, in le Vsegavednemu je znan ta sad in zapisan v bukve življenja ter bo ostal in aeternum et ultra. Zares ste si zaslužili po 41letnem trudu nekoliko ložejo in častitljivšo stopinjo v Ljubljani, kjer ste pa zopet delavni bili v semenišču in deželnem zboru cerkvi in domovini v prid.

Zraven te duhovske delavnosti ste si postavili tudi zunanje vidne spominke, ki bodo tudi rodove pretrpeli. Ne bomo omenjali, kaj ste že v loškopotoški in postojnski fari napravili in zidali pri cerkvah in farovžih. Ozrimo se le po tej fari, in vidimo o Vaši dobi vse podružnice ponovljene, da so kot nove videti. Pred našim očmi stoji pa drag biser in Vaš najlepši kinč, tukajšnja farna cerkev, od Vas pogumno začeta, umetno dovršena od znotraj in zunaj ter bližnjim in daljnim naznanuje Vašo hvalo, da res tudi Vam veljajo znane slavne besede: Te saxa loquuntur.

Tretji živ spominek ste si stavili s samih duhovnov, kteri so bili z Vami v dotiki, zlasti mi nekdanji kaplan, kterim ste bili vselej dober oče, nekdanji sosedje, kterim ste bili drag prijatelj, in drugi starejši in mlajši znanci, kteri so Vam iz srca vdani in so se zato obilno tukaj zbrali, zadržani pa se v duhu vdeležujejo Vaše slovesnosti. V spomin visocega spoštovanja in dolžne hvaležnosti Vam znani duhovni in prijatelji darujemo majhen spominek, sv. križ, da ga danes seboj vzamete k sv. opravi

Šesti občni zbor društva sv. „Cecilije“.

(Dalje.)

Ob 3. uri popoldne je bil napovedani križev pot. Duhovnik ga je molil na prižnici, ker podob po cerkvi ni, na koru pa so peli samo polovico štacijonov. Posvečena je ta dr. Wittova skladba sekovski podružnici. V njej veje pravi duh pokore; natanko so izraženi posamezni dogodki Kristusovega trpljenja in smrti, da človek ne more ostati trd pri poslušnji, ampak sam ves potr v svojem notranjem ponavlja tolikrat vračujoče se besede: „Ave Jesu!“ Akoravno se vsaka postaja začne s temi besedami, vendar imajo vselej drugačen značaj v melodiji. Le škoda, da vsih 14 postaj niso odpeli; kdor jih je slišal sedem, temu je gotovo žal za družih sedem.

Nemudoma po križevem potu zbrali so se zopet družabniki k tajnemu zborovanju. O tem ne morem govoriti, ker nisem bil zraven, pi-

šem pa le po svojem zapisniku. Ob 6. uri je bilo zopet obiskovanje sv. R. Telesa s petjem. Peli so deset napevov raznega zapopadka, vse od starejših skladateljev, — prejšnji večer so bili vsi od novejših. Šlo jim je prav gladko od rok, akoravno so imeli sem ter tje prav trdo zvečiti. Milo se mi je storilo, ko so zapeli zadnji stavek, ki sem ga imel slišati: „Benedictio et claritas, et sapientia, et gratiarum actio, virtus et fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum Amen!“ Tu bi se drznil opaziti, da bi bilo morebiti bolje, motete starejših in novejših skladateljev tako razvrstiti, da bi vsakteri pri ravno tistem obiskani dostojno bili zastopani, ker tako je bilo zadnji večer premalo spreminjave in uho koncem zelo vtujeno.

Zadnja točka: Veselica v pivarni. Če je bilo prejšnja dva večera veselje splošno, reči moram, da je bilo ta večer še obilnejše. Zadovoljni smo bili v srcu, da se je stvar v tako lepem redu, brez najmanjše nerodnosti zvršila. Godba je krasno svirala, med drugim tudi:

„Hej Slovani“, ki je nas Slovane še bolj oživila. Vsak je slišal kako znano, njegovemu narodu priljubljeno melodijo, in tudi to je bil izraz bratovske vzajemnosti in ljubavi. Od tega večera imam zabilježiti nekaj govorov. Vitez Hartmann, predsednik katoliškega društva, zahvalil se je dirigentom za njihov trud, ter pevcem, zlasti pa ratisbonskim, zaklical srčni „hoch“, ki je burno odmeval po prostornem salonu. G. Haberl je nazdravil vojaškemu kapelniku g. Blašketu in njegovej kapeli. (Gromoviti „hoch“ in „živijo“, popolnem zaslužen.) G. Pustet iz Ratisbona se je zahvalil Gračanom za prijazni sprejem, in ljubeznjivi g. Kaim se je s solznimi očmi za vse poslovil in dejal: „Akoravno se bomo na vse strani razkropili, hočemo v duhu vedno skupaj biti, vsak na svojem mestu za sv. cerkveno glasbo delati, ter upati, da se pri 7. občnem zboru zopet snidemo.“ (Hotel Bog!)

Slišal sem ta večer Korošce osnove delati, da tudi v svoji deželi vstanové društvo. Kranjski Slovenci so se tisto popoldne ob 5. uri

vilu in potem ohranite za prijazen spomin, da v težavah življenja in starosti pri Križanem najdete pomoč in tolažbo, ter se v svojih požnih molitvah tudi nas spominjate, da, kakor ta spominek, mi vsi ostanemo vedno blizu Vašemu blagemu srcu! Še enkrat ponavlja svoje vošila želimo, da bi Vas dobrotljivi Bog uslišal, kar ga bote danes prosili po priprošnji Marije device, ktere češčenje ste Vi vedno z vso vneto pospeševali; želimo, da bi Vas Vsegamogočni še dolgo ohranil in bi čez deset let tudi, kakor danes, tretjico praznovali. Zato vsi iz srca in z besedo kličemo: Bog Vas ohrani še mnogo let cerkvi v prid in nam v veselje! Slava!

V Stari Loki 1. oktobra 1876.

Med vhomom peli so v cerkvi po napevu „Novi mašnik“ zlatomašniku na čast zloženo, v zadnjem „Slovenču“ priobčeno pesmico, pri oltarji pa so duhovniki zapeli nekaj vrstic Zaharijeve zahvalne pesmi „Benedictus“. Slovstveni govor je imel preč. stolni dekan Zupan, ki je v krepkem in ginljivem govoru razkladal, da današnji dan je dan veselja in zahvale za zlatomašnika, pa tudi dan veselja in hvaležnosti za farmane starološke, ki so od bivšega svojega fajmoštra in dekana prejeli toliko dobrot. „Če hočete spominek na svojega bivšega duhovnega pastirja imeti, je rekel g. pridigar, ozrite se okoli, in vsak kamen, zlasti ta prekrasna cerkev vam je spominek, ki bo ostal še veliko veliko let in slavo njegovo oznanjeval še prihodnjim rodovom.“ G. govornik je tudi omenjal, da zlatomašnik želé po smrti v sredi med ovčicami svojimi tudi počivati in čakati angelske trobente. Vsi nazoči so bili jako gignjeni in ne samo zlatomašniku, ampak tudi drugim pričujočim in duhovnikom so veselja solze igrale v očeh. Med slovesno sv. mašo, ktero so zlatomašnik peli s krepkim in jako prijetnim glasom, bilo je darovanje sveč za farno cerkev, kjer so Ločani zopet pokazali, kako da goré za čast božjo.

Po končani cerkveni slovesnosti bil je skupen obed v farovžu, kjer se je napitnica vrstila za napitnico. Prvo je napravil zlatomašniku g. Robič, ki se je slovesnosti vdeleževal v imenu narodnih deželnihi poslancev; stolni dekan g. Zupan je napil domačemu dekanu in farmanom starološkimi pa g. očetu Alešu Jerala, ki so ravno ta dan v Horjulu obhajali šestdesetletnico svojega mašništva; g. Jeriha zlatomašniku v imenu samostana nunskega, g. Majer pa v imenu

zbrali k posvetovanji in so pismeni načrt naredili, da vstanové popolnem enako društvo za Slovence, ktero pismo so tudi vsi podpisali. Kdor je imel kak dvom, lahko se ga je iznebil, saj so bili gospodje strokovnjaki silno prijazni. Tako se je razgovarjalo in sklepalo, da nas je pozna ura pozvala k počitku, ker drugo jutro smo se zarano odpeljali zopet v milo domovino.

Kdor je ves zbor opazoval, zlasti obnašanje vdeležencev, bodi si, da je bil naši tendenciji in dr. Wittu še tako sovražnen, moral je k sklepu priznati: „Vicisti Caeciliane!“ Kakor sem pozneje v časnikih čital, bilo je vdeležencev vpisanih 799, ter jih pride na deželo: Francozko 1, Saksonsko 2, Irsko 3, Vitemberško 3, Moravsko 4, Solnograško 5, Primorsko s Trstom 5, Česko 11, Oggersko 13, Prusko 10, Koroško 22, Kranjsko 22, Tirolsko in Predarelsko 22, Avstrijsko, gorno in spodno 33, Bavarsko 52, Štajarsko 584 in na druge kraje Avstrije 136.

* * * (Konec sledi.)

dekanijske duhovščine itd. Po telegrafu so zlatomašniku vošila svoja sporočali: Prošt Vilfan v imenu kapitela novomeškega; Potočnik v imenu narodnih odbornikov mestnega zastopa ljubljanskega; grof Barbo in dr. Semen iz Šentruperta; vseučiliški prof. dr. Stanonik iz Gradca; ribenška in dolnjevaška, tržiška, mengiška, mirnopaška in vipavska duhovščina.

Okoli dveh popoldne je nazoče jako razveselil nenadni dohod g. dr. Bleiweisa, ki se je vkljub slabemu vremenu s svojo družino pripeljal v Loko, da pozdravi svojega prijatelja in tovarša v deželnem zboru, gospoda zlatomašnika. „Ni moja reč, je rekel v napitnici svoji, govoriti o zaslugah zlatomašnikovih; jaz se hočem postaviti na drugo stališče, na stališče politično; brezznačajnost je največje zelé sedanjega časa, g. zlatomašnik pa zamore biti vsem vzor pravega moža, vzor značajnosti in rodoljubja. Vselej smo ga našli tam, kjer smo ga potrebovali.“

Na večer bila je Staraloka krasno razsvitljena; posebno se je odlikoval stolp cerkveni in županova hiša. Ljudstvo se je radostno sprehajalo po vasi med tem ko so mogočno pokali možnarji in je prijetno pritrkavanje daleč okrog oznanovalo splošno radost in veselje. Kdor je bil ta dan v Stariloki, imel je priliko prepričati se, kako narod slovenski spoštuje, ljubi in čisla duhovščino svojo, in dokler bode to trpelo, sklepa z besedami pridigarja, preč. stolnega dekana Zupana, toliko časa se nam za katoliško cerkev ni bati. Preč. g. zlatomašniku pa želim, da bi čez 10 let z enako slovesnostjo in veseljem obhajal svojo demantno mašo!

Jugoslovansko bojišče.

Čedalje bolj je jasno, da ste se Avstrija in Rusija o zadevah turških dogovorile in da hočete vprašanje izhodno za trdno rešiti. Vsakega človekoljuba te novice z veseljem navdajajo, le turški listi se zvijajo kakor kača, kadar ji stopiš na glavo, da ji jo stareš. Nova Mohamedanka dunajska poroča, da je grof Andrassy zadnje dni jako pogosto občeval z ruskim poročnikom in generalom Samarakovim, ki je našemu cesarju prinesel lastnoročno pismo cara ruskega. „Rusija piše, N. fr. P.“, je larvo svojo snela in vsem državam naznanila, kaj da hoče. Če vnanje vlade Rusije ne ustavijo, bode Turčija kmalo slišala posledne besede. Rusija zahteva od nje severne dežele, in če jih bo Turčija odrekla, se bode obrnila do Avstrije, da ji z orožjem svojim pride na pomoč. Kakor se z Dunaja telegrafuje tudi „Politiki“, hoče Rusija obotavljanju Turkov storiti konec, in je iz tega namena poslala generala Sumarakova na Dunaj, ki se od onodod neki poda tudi v Belgrad, da tudi knezu Milanu izroči neko pismo ruskega cara.

Res je pa tudi že krajni čas, da se že skoraj konec stori grozovitostim, ktere Turki sedaj počenjajo tudi med katoliškimi Armenci v Aziji. Na sumu jih imajo, da se hočejo spuntati, in vsled tega ropajo, koljejo, in požigajo kakor prej v Bulgariji. V Jožgradu, Erzerumu in Diarbekiru so vojaki drli v katoliške cerkve in tam vkradene podobe križnega Jezusa pesom obešali na vrat. V Erzerumu so tudi poklali okoli 600 ljudi. V Bulgariji so mladim deklicam rezali prsa, žive pribijali na drevesa, in otroke pripravili, da otrokom krščanskim režejo glave, kakor so za časa strašnega Tamerlana počenjali Tartari.

Kako fanatični in ob enem neumni so

Turki, in kako visoke misli imajo o sebi, se vidi iz sledečega plakata, katerega so softe na vrata turških ministrov nabili:

„Ravno ob tej uri so se gjauri (t. j. krščeni psi), ki se bodo pod našimi udarci vsak čas razsuli kakor hiše iz kart — ti nesnažni narodi Evrope, nas mozleme za milost in usmiljenje prosili.“

Vi vsi, ki hočete pogodbe sklepati, zapomnite si dobro. Če naredite mir brez odobrenja poslednega turškega berača — v kateri obliki ga koli delate — mi prisežemo pri svetem imenu preroka, da vas bodemo z vašimi ženami in otroci na sredi trga na kolce nataknili. Čujte pogoje, katere turški narod in zmagovalna armada lopovi Evrope narekujejo:

1. Mi nečemo Srbije, ne Črnogore, ne Rumunije, nečemo nič od te pasje sodrge. Te dežele naj bodo vilajeti (provincije) turške države.

2. Rusija nam mora plačati močuo vojskino odškodnino, ter nam odstopiti Krm, celo Črno morje in njegove bregove.

3. Evropa se mora zavezati s trdno prisego, da se ne peča več s turškimi zadevami. Če ne, po vas je.

Narod preroka.

To mogočno govorjenje turških študentov človeka k smeču sili, vendar ima stvar tudi resno stran, ki bi utegnila konec turške države pospešiti. Ako namreč porta sprejme mir pod pogoji, kakor jih tirjajo velevlasti, potem nastane lahko vstaja v Carigradu, kjer bi se Turki sami med sabo poklali.

Z bojišča se poroča da je bila 28. sept. huda bitva pred Deligradom, ki je trpela 12 ur. Srbom se menda ni predobro godilo, ker sami priznajo, da so se morali nekoliko umakniti, toda trdnjave in nasipe imajo še vse v svojih rokah, tako da bitva nema odločilnega pomena. Glavni napad je bil pri Kretvetu, kje je Črnajev osebno komandiral. Turki se hvalijo, da so zmagali. Pričakovati hočemo bolj natančnih poročil.

Ker je Čolak Antič zbolel, prevzame Alimpič poveljništvo armade ibarske. — V Belgrad je 28. p. m. došlo 360 kozakov, za 29. jih je bilo napovedanih 200, za nedeljo pa 600. Iz Belgrada vsaki dan odide kompanija po srbsko oblečenih Rusov na bojišče. Za zimo izdelujejo v Odensi in Kijovu 50.000 črkeskih kozuhov.

3. vinotoka bodo tudi Črnogorci zopet pritisnili, ako se ne naredi formalno premirje. „Glas Črnogorca“ piše ostro zoper sedanje počivanje orožja, ki ga velevlasti Črnogori vsiljujejo, in zahteva mir ali pa boj.

Turška trdnjava Medun je prosila črnogorskega kneza za lekarije in živež. Prve jim je dovolil, družega pa se vé da ne. To je pa res naivno, da bi sovražnik sovražnika z živem preskrbljeval! Sonst keine Schmerzen?

Mladi Prenk, knez miridiški, se brani iti v boj zoper Črnogorce in se izgovarja, da je bolan.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. oktobra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor se prične 19. t. m. in bode najprvo obravnaval državni proračun.

V ogerskem zboru je 30. septembra Chorin vlado interpeliral o 80 milijonih glid., ktere država dolžuje narodni banki, in vprašal, je li ministerstvo v tem oziru morebiti poravnalo kake dolžnosti, ki bi Oggerski nakladale novih stroškov? Poslanec Iranyi pa je in-

terpeliral o Rusih, ki skoz Ogersko popotujejo v Belgrad, o pogojih miru, o pripravah ruskih za vojsko, o proglašenju kneza Milana za kralja srbskega. Csernatony je vprašal, zakaj so Ruse, ki so jih bili prijeli v Budapešti, zopet izpustili. Simonyi pa je interpeliral o kupčijski in colninski zvezi med Cisló in Transló ter vprašal, kedaj da bode vlada zboru izročila dotične predloge. Ministerski predsednik obljubi, da hoče na vse te interpelacije odgovoriti v teku tega tedna.

Vnanje države.

Francoski list „Presse“ hudo graja Girardina, ker v neki brošurici priporoča zvezo Rusije, Nemčije in Francije proti Angliji in Avstriji. Francija, piše, omenjeni list, je skušala, kaj jo stane boj, ki ga je od l. 1859 naprej snovala proti Avstriji. Obstanek Avstrije je edini jez proti zatiranju Evrope.

Na Grškem čedalje bolj vre, in vsi listi priporočajo boj s Turčijo. Med drugim je Grke jako razkačilo, da Turčija noče potrditi novo izvoljenih grških konzulov v Albaniji in Macedoniji, češ da v tih deželah ne biva nič Grkov.

V Navari in Biskaji na Španjskem se razširja neki oklic, v katerem se prebivalcem priporoča prijeti za orožje, da branijo svoje starodavne pravice (fueros.) Uboga dežela vsled pretiranih tirjatev liberalizma, ki hoče odpraviti vse starodavne pravice, tedaj še sedaj nima miru!

Izvirni dopisi.

Iz Trsta, 29. septembra. (Trgatev.) Vkljub vsem vremenskim nezgodam in iz tega izvirajočemu zakasnenju v sezorenjanji, začela se je v bližnji okolici vže trgatev. Gotovo je zdaj še prezgodaj, toda pri nas je vže takavavada, da kedar pride navadni čas — kvaternica — bodi si grozdje zrelo ali ne, mora se potrgati. V zgornji okolici pa, kjer vse pozneje zori, bode trgatev še le za štirinajst dni, kar je gotovo bolj pametno. Trgatev, ali bendima, kakor tukaj pravijo, ne bo povsod enaka, ker medtem ko imajo v nekterih krajih komaj polovico od lani in še manj, imajo drugod še več od lani; sploh pa in večinoma se mora reči, da letošnja bendima je veliko slabša od lanske. Vino bo tedaj pri nas letos še dražje, ker ceno že tako ni in tudi pri najboljši letini prav ceno ne bi bilo iz različnih vzrokov.

Iz ptujske okolice, 18. septbr. (Konec.) O točki 14: je govoril g. učitelj Žiher iz Vurmberga, ki je preresetoval vprašanje: „Welchen Werth haben Wiederholungen und wann können diese eintreten?“ Govoril je v slovenskem jeziku in v kratkem pa dobrem govoru dokazal vrednost in korist ponavljanja v narodni šoli.

O točki 5: „Welche Lehrmittel kann sich der Lehrer mit geringen Geldkosten selbst beschaffen?“ je govoril g. nadučitelj Skrabl iz sv. Križa pri Slatini. Navedel je mnogo učnih pripomočkov, katere si vsak učitelj skoro brez vsih stroškov lahko preskrbi. Navedel je te pripomočke le za naravoslovje, in če ima učitelj za ta predmet vse uredjeno, česar je g. Skrabl omenjal, potem ga moramo imenovati marljivega učitelja. Tedaj le na delo z nabirol!

O točki 16: „Welche intellektuelle, sociale und moralische Eigenschaften soll der Lehrer besitzen?“ je govoril g. Kryl (Kril), učitelj realke v Ljutomeru. Govoril je v slovenskem jeziku in v obširnem govoru pokazal, katere

lastnosti so učitelju potrebne, da zamore v šoli vspešno delovati. Če bi se učitelji držali govora g. Kryla, potlej bodo zadovoljni sami s seboj, s svojo šolo in s svojimi tovarši in z njimi bode zadovoljno občinstvo. Izvrsten govor je bil s pohvalo sprejet.

Točka 17: „Vortrag über Heimatskunde“, o kateri se je bil g. učitelj Robič iz Ptuja namenil govoriti, je izostala. —

Pri točki 18: „Besichtigung der Lehrmittelausstellung des Schul- und Kindergartens“ smo spregledali velikansk in lepo vredjen šolski vrt mestne šole v Ptuju. Tudi razstava učilnih pripomočkov je bila dokaj lepa; posebno so nam dopadala ženska ročna dela, ki so bila v obilosti razstavljená. Tudi pisanke mestnih šol ptujskih z lepim pisanjem otrok so nam dopadale. Zbadale pa so nas pomembne besede ali priimki domači otrok n. pr. „Lontscharitsch“ in več takih. Vse naše pričakovanje pa je prekosil „Kindergarten“, kojega smo zares občudovali. Izpostavljena ročna dela malih otrok so bila krasna, vsak učitelj jih je občudoval. Zares je to jako koristna naprava.

Pri točki 19: „Wahlen der ständigen Ausschüsse und der Bibliothekskommissionen“, so se volili dotični odbori. Povsod se je volilo z enoglasnostjo v dokaz, da vlada pri naših učiteljih narodna edinost, le za ormužki okraj ni šlo gladko menda zato ne, ker tamkaj hoče vladati mogočni R. — Nemčurija dela povsod napake in tako tudi pri tej priliki ni prizanesla.

Pri točki 20: „Selbstständige Anträge“ se je stavilo mnogo predlogov, o katerih natančno poročati bi bilo preobširno. Od nekterih predlogov smo se kaj dobrega nadjali in take smo sprejeli, veliko pa jih je tudi bilo, o katerih je boljše, da molčimo, in take smo, se veda, zavrgli. Ko bi se ravnali po predlogih in mnenju posameznih učiteljev, bi pač ne znali, kaj in kam.

Ko je bil dnevni red dovršen, je g. nadzornik kot predsednik sklenil konferencijo z jedrnato besedo, in ko se mu je za njegov tridnevni trud izrekla zahvala, smo zaklicali našemu svitlemu cesarju trikratni gromoviti „Živijo!“ Tudi nekteri „hoch“-klici so bili vzmes slišati.

Omeniti moram še, da je vedenje g. nadzornika vse tri dni konferencije bilo tako taktno, da se je vsa konferencija v vsakem oziru vršila v prav lepem parlamentarnem redu. Nasprotni stranki (o nemčurski skoraj niti ne moremo govoriti, ker je ni razun morda kakih par učiteljev) se niste celo nič napadale in nobena oseba se ni žalila. V obče pa povem o konferenciji še to, da so nekteri govorili lepo okinčan jedrnat jezik, le eni (katerih pa je majhno število) so povedali nekoliko fraz, kakovih se po nemških časnikih na kupe nahaja. Kakor je iz tega mojega poročila razvidno, so v slovenskem jeziku referirali: g. Lapajne, gospodična Ekl, g. Kryl iz Ljutomera in g. Žiher iz Vurmberga. Hvala in Slava jim! Debate so se vršile skoraj popolnoma v slovenskem jeziku, le malo številce učiteljev slovenskih šol se je dosledno držalo svoje nemščine(!). Ne vemo, kako dolgo nas bodo ti „deutschthümerli“ s svojo zveličavno nemščino še pitali? Pri mnogih učiteljih, ki so iz boječnosti nemški govorili, videlo se je očitno, da so Slovenci. S svojo „vice-nemščino“ so se pri svojih govorih večkrat tako zavozljali in zabredli, da niso znali ne naprej ne nazaj. Rajši naj bi gojili svoj materinski jezik in tega dobro in pri vsaki priliki uporabljali, ker

bi se jim potem gatovo ne ustavljalo. Med vsemi navzočimi se je g. Lapajne najbolj vdeleževal obravnav in to v slovenskem jeziku. Povsod je bil prvi pripravljen z besedo in kar je govoril, je govoril ne samo v svojem imenu, ampak v imenu navzočih slovenskih učiteljev. Gospodom referentom, ki so slovenski referirali, osobito g. Lapajne-tu ter vsem tistim, ki so se razprav v slovenskem jeziku vdeleževali, ter tako pripomogli, da je konferencija dobila pravo slovensko lice, ne pa tuje nemško, kakor so nekteri nemčurski ubožteki pričakovali, zakličemo: Slava in Živili!

Naj bi ta konferencija imela tisti vspeh, kakoršnega smo se pri razhodu nadejali in če Bog da, se bomo prihodnje leto zopet sošli in takrat hočemo zopet pokazati, da smo in hočemo biti „Slovenski učitelji“.

Učitelj ptujskega okraja.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. oktobra.

(Da delničarji banke „Slovenije“) sprevdijo potrebo in korist 15% doplačila pri zadnjem občnem zboru sklenjenega, naj zadnjemu poročilu občnega zbora dodamo še to, kar je g. dr. Bleiweis pri tej priliki govoril: Ker tudi leta 1874. drugipot od delničarjev odrajtano doplačilo, je rekel, nesrečne banke ni spravilo v nič boljši stan, smo pred letošnjim občnim zborom po znani nemški pesmi: „is denn gar kan Steg, is denn gar kan Steg, der uns führt ausse aus dem — Pech?“ prevdarjali vsa pota, kako bi se z najmanjšo zgubo znebili cele banke. Teh potov kazalo se je več. Eni so rekli: „prodajte celo „Slovenijo“, kar najbolje morete.“ Kakor iz poročila likvidacijskega odbora vidimo, so jo res prodajali, pa nihče ni hotel kupiti naše beračije. Drugi so rekli: „vzemite novce na posodo pri državi; s tako imenovano Staatshilfe se utegnemo rešiti. Al država da posojila da, hoče zastavo (hipoteko) imeti in zavezo z mejnjam, vrh tega pa zahteva še visoke obresti. Odkodi pa vse to vzeti? kaj hoče banka zastaviti in kdo bo poroštvo državi dal, ki sam poroštva nima, da ne pride ob vse? — Še drugi pravijo: na zatožno klop od prvega do zadnjega z vsemi upravniki in ravnatelji, ki niso znali bolje gospodariti. Pa kaj si delničarji s tem pomagamo? Po občni kupčijski postavi in po bankinih pravilih je vsak delničar zavezan, za vsako akcijo 200 gld. vplačati. To je postava, in če največji del delničarjev za to postavo ni vedel, to nikogar ne oprostuje dolžnosti popolnega vplačila; nevednost delničarjev v delniških zadevah je kriva njihove nesreče. — Ker vse te poti po takem ne bile bi delničarjem nobena pomoč, je za delničarje še najcenejše sredstvo to, da se razveže vsa kompanija, ko je banka sklenila svoje dolžnosti do tistih, ki so pri nji zavarovani bili, — da iztirja od svojih dolžnikov, kar ima pri njih na dobrem, in da proda svoja posestva. Če bi banka vse poplačano dobila, kar ima pri agentih in dobro prodá svoje nepremakljivo in premakljivo premoženje, dobimo delničarji gotovo še kaj od svojega denarja nazaj, in likvidacija bila bi izgotovljena. Al od dolžnikov ni lahko kaj, še manj pa vsega iztirjati, kar so dolžni, — posestva tudi se ne dadó s pridom na vrat na nos prodati, — likvidacijski odbor pa denarja nemudoma potrebuje, da plača zavarovancem, kar jim je banka dolžna, zato treba še nekolikšnega doplačila, za tegadel stavim predlog:

Občni zbor sklène doplačilo z 15% ali

30 gld. na akcijo in to o dveh obrokih tako, da ena polovica se plača do 1. dne oktobra, druga polovica pa do 1. dne decembra.

(Seje mestnega odbora) 29. t. m. se je z županom vdeležilo 21 svetovalcev. Obravnavale so se reči, ki so bile pri zadnji seji zastale. Na pritožbo hišnega posestnika, oziroma sekvestra hiš. št. 41 v Gradiški policijski odsek nasvetuje odgovoriti, da ima do 14. oktobra napraviti zidani opaz med magazinom in sosedno hišo, in potem se bo tudi odločilo o denarni globi 20 gld., ki se mu je zažugala. G. Dreo pravi, da je magazin zdaj prazen in da bo sekvester težko rešil naloženo mu nalogo, ter nasvetuje, da naj se reč odloži; toda sprejme se nasvet odsekov.

O pritožbi nekega človeka, ki je bil na bregu ob vodi izobesil obleko, in od magistrata obsojen na 2 gld. globe, vname se dolg razgovor. G. Goršič priporoča, da naj se mu kazen za zdaj pregleda, ker ni imel hudega namena. G. Regali podpira njegov predlog, rekši, da se ravno to godi tudi drugod po mestu, ne da bi se ljudje zaradi tega kaznovali. G. Lasnik je tudi za to, da naj se mu za zdaj kazen spregleda, a če se v drugič zasači, naj se ostro kaznuje, ker tega ne smemo trpeti, da bi v glavnem mestu bilo kakor v kakšni vasi na deželi, kar bi bilo glavnemu mestu v nečast. G. Potočnik podpira predlog Lasnikov, če bi se pa ne sprejel, naj se po njegovem nasvetu kazen zniža vsaj na 1 gld. Tudi g. Horak podpira predlog Lasnikov, sprejme se pa predlog Potočnikov.

Posestniku hiš. št. 15 v Gradiši se dovoli, da sme v spodnjih prostorih hiše imeti najemnike, a ne toliko, kakor doslej; tudi more eno izbo, preden ljudi sprejme popraviti, v eno pa, ki je brez okna in kjer zdaj spite dve osebi, ne sme vzeti nobenega gostača. G. Petričič je bil za to, da se mu pusti 12 gostačev, in ne samo sedem, kakor je nasvetoval odsek. G. Horak povdarja, da to prej niso bile kleti, ampak poštena stanovanja, ki so pa postala tako zanikrna, ker se je na ulice vedno navaževalo. Pa brez velikega truda se te ulice lahko zopet poravnajo, kar potrди tudi g. Ziegler. Schaffer podpira predlog odsekov Regali predlog Petričičev; sprejme pa se predlog odsekov s pristavkom Horakovim, da se ulice ogledajo in poravnajo.

Pri poročilu o podpori po povodnji poškodovanih ljudi na mahu ljubljanskem nasvetuje g. Horak, da naj se ostali denar, 380 gld., ne naloži, kakor zahteva župan, ampak da naj se razdeli med reveže, ker so ga dobrotniki v ta namen darovali. G. Lasnik govori za odsekov nasvetov, češ, da ljudem s tako podporo ni dosti pomagano, ker denar večidel le zapijó. G. Regali podpira nasvet Horakov, Dežman in Zupan pa predlog odsekov, v katerem poslednji trdi, da je jako previdno ravnal, ker vsega ni razdelil, ampak nekaj prihranil še za potrebnejše čase. — Pri obravnavi o kanceliji, ki se je pri katoliški družbi za 168 gld. na leto najela, za novi vrad, ki bode so- stavljal zemljišne knjige ljubljanske, vpraša g. Regali, zakaj se ni v najem vzela hiša g. Pakičeva, ki bi bila stala le 120 gld. na leto. Župan odgovarja, da hiša za ta posel ni pripravna, ker ima preozke stopnice. Odsekovemu nasvetu, da naj se določita dva stanovitna dneva ob katerih se bode ljudem zaslužen denar izplačeval, ostali denar pa naj se naloži ali v hranilnici ali kje drugod, je nasprotoval g. župan, ki je bil med tem predsedovanje prepustil g. dr. Schreyu, in je dokazoval, da to ni mogoče, ker delavci hočejo imeti zaslužen denar. Petričič

in Horak podpirata predlog županov, g. Zupan pa mu oporeka, češ, de morajo biti trdni dnevi za izplačevanje, če se hoče izposojeni denar naložiti. Če tudi za ljudi iz dežele to ne bi bilo vse prav, bi se vendar kmalo tega navadili. Potočnik ne ume, kako bi se to urno in lahko zgodilo. Poročevalec, dr. Schöppel meni, da se morajo le večji dohodki v kaki banki naložiti, manjši pa ne. Poročilo se konečno vzame na znanje, tudi se sklene, da naj se ostali denar kje naloži; predlog pa, da naj se vpeljeta 1 ali dva plačilna dneva, se zavrže. — Prošnja dobrodelnega odseka v Benetkah, za denarno podporo se zavrže. Za pogorelece logaške pa se dovoli 100 gld., ker veliko več kasa ne premore. G. Klun je s tem zadovoljen, ker itak ni nasvetoval, da bi moralo ravno 300 gld. biti, ampak le če je mogoče 300 gld., če bi kasa zmogla, naj bi se dalo več, če pa toliko ni mogoče, naj se tudi majhen dar sprejme.

VIII. O predlogu g. Regalija, da naj mestni zbor ministerstvu kupčijstva pošlje prošnjo zaradi škode, katero jetniki na gradu in v posilni delavnici s svojim delom delajo malim obrtnikom in rokodelcem, poroča g. Lasnik, da so na gradu v preteklem letu zaslužili vsega skupaj 3635 gld. 5½ kr., ali če se odšteje cena blaga, ki so ga kupili, 1696 gld. 15½ kr. Ako se ta znesek razdeli na obrtnike in rokodelce ljubljanske, pride na enega komaj 9 gld., kar res ni vredno, da bi se delala prošnja do ministerstva. G. Regali oporeka naštetim številkam, ki so po njegovem menju veliko premajhne. On za gotovo ve, da za mizarско delo so samo v dveh hišah zaslužili čez 2000 gld., ne pa 280 gld., kakor poroča g. Lasnik. Če bi šlo za povikšanje plače vradnikov, bi vsi gospodje nasprotne stranke bili za to, ker pa gre za zboljšanje stanu narodnih rokodelcev in obrtnikov, napravijo tak referat, da se Bogu usmili, ker jim manjka patriotizma. G. Schrey omenja, da reč se je obravnavala že v deželnem zboru, zato stavi predlog, da naj se za zdaj odloži in odseku naroči, da se obrne do deželnega odbora in ga vpraša, kaj se je tam v tej zadevi storilo. G. Petričič pritrjuje g. Regaliju, da jetnišnice res veliko škodujejo malim obrtnikom in priporoča, da naj državi potrebne reči izdelujejo po kaznilnicah. G. Čuber ugovarja, da morajo jetniki delati na svojo roko, ker jih obrtniki ne najemajo. Drugod se obrtniki ali rokodelci z njimi pogode, da delajo zanje. G. Potočnik podpira predlog Schreyev. Po njegovem mnenju je škoda za vsacega obrtnika večja, kakor je izračunal g. poročevalec. Ker ne plačujejo dohodninskega davka, ceneje delajo, kar drugi obrtniki ne morejo, tudi se je opiral samo na grad, posilne delavnice ni omenil, kjer še veliko več delajo, kakor na gradu, tako da vsakemu malemu obrtniku na leto odide najmanj 40 gld., kar je pa za ljudi, ki zaslužijo morda komaj 400 gld. na leto, že britka zguba. Po kratkem ugovoru poročevalca se glasuje in sprejme dr. Schreyev predlog.

(„Turški list“), čigar patroni so na prosto ljudstvo vsigdar kakor Turek na rajo gledali, se hujuje, zakaj se ljudje pred Frančiškanskim mostom zbirajo, da se gospoda ne more voziti, in zavpije: „Bahn frei!“ Mi pa mislimo, da bi se veliko bolj spodobilo, ko bi „Tagblatt“ tiste gospode in kočijaže ozmerjal, ki ne gledé na množico ljudstva po ulicah v najhujšem tiru dirjajo, tako da je človek zmirom v nevarnosti. Saj ima berač isto pravico, po ulicah hoditi, kakor gospod v kočiji. Ali morda ne?

(„Tagblatt“) je šel med slovenske kritike. Naša kritika o Libor val Burnovih pesmah

mu ni po volji, pa nič ne pové, zakaj. Gospod Stergar pa se bo za „Tagblattovo“ protekcijo zahvalil.

(Nove hišne številke) nabijali so včeraj po mestu.

(Umrlo) je mesca septembra 74 ljudi, 45 možkega in 29 ženskega spola.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V tržaški škofiji: Prestavljeni so sledeči gg. kaplani: Janez Črne od sv. Jakopa k nov. sv. Antonu v Trstu; Ivan Škabar iz Mil k sv. Jakopu v Trst; Jakod Daris iz solonc pri Piranu v Mile; Marin Sote-Šumberac iz Žminja v Tinjan pri Pazinu; odkoder gre Ivan Ivič v Grižinjano za administratorja.

— K obč. zboru goriškega pol. društva „Sloga“ prišlo je nad 40 udov samih županov in veljavnih mož. Razprava točk dnevnega reda bila je jako živahna in obveljale so vse točke. — Politični društvi „Soča“ in „Gorica“ ste se razdružili.

— Brandstetter je sodniku Jordanu naznanil, da je takoj pripravljen nastopiti kazen, pritožil se bo pa zoper to, da je kazen prevelika.

— Radgonski notar dr. Ziervogel je 64 strank ogoljufal za 22.650 gld. in se pri sodnji v Gradcu zagovarjal s tem, da je moral za mnoge svoje nezakonske otroke skrbeti in da je kot notar imel malo zaslužka. To mu bo težko kdo varoval; notarji imajo povsod precej dela in zaslužka! Dobil je 6 mesecev težke ječe.

— Umor. V saboto večer dne 23. sept. so našli pri Gorici majorja v pokoju grofa Laniusa, 70letnega starčka, na dunajski cesti poleg vile „Suini“ ubitega. Po morilcih policija še nikakega sledu nima.

— Popravek. V zadnji šte. v poročilu občnega zbora banke „Slovenije“ v 24. vrsti od zgoraj namesto: „Po prebranem poročilu dr. Bleiweisa odbor interpelira“, naj se bere: „Po prebranem poročilu dr. Bleiweis odbor interpelira“.

Umrli so:

Od 27 sept. do 1. oktobra. Maria Breskvar, kržm. o., 4 l., za vnetjem. Urša Molka, gostinja 79 l., v boln. vsled starosti. Jožef Završček, maz. 31 l., za jetiko. Ludvik Bek, mes. pom., 18 l., za vročino v boln. Jera Bezljaj, del. 57 l., za drisko. Polona Kokalj, cest. ž., 66 l., za vodenico. Maria Kržič, gostinja, 28 l., v boln. za vodenico.

Eksekutivne dražbe.

4. oktobra. 3. Jak. Cerar-jevo iz Prapreč (1412 gl.) na Brdu. — 3. Jože Zevnik-ovo iz Gorenje Senice (1250 gl.) v Ljubljani. — 3. Fr. Žvokelj-ovo iz Dolenja v Ipavi. — 3. Tone Svetiovo iz Moravča (1200 gl.) na Brdu. — 3. Jovo Magovčev-ovo iz Badovincev (1200 gl.) — 3. Jovo Badovinč-ovo iz Kamonce (200 gl.) obe v Metliki. — Fr. Murnik-ovo iz Podvrha (7286 gl.) na Brdu. — Jan. Zalar-jevo iz Zapotoka (1069 gl.) — 3. Jože Kralj-ovo iz Vel. stare vasi (2854 gl.) — 3. Matija Gregorič-ovo iz Nadgoric (4749 gl.) — 3. G. Perovšek-ovo zapuščina (827 gl.) — 3. Lize Jakopič-ovo iz Skrilja (393 gl.), vse v Ljubljani. —

6. okt. 3. Marko Rozman-ovo s Krašnjega vrha (567 gld.) v Metliki. — 3. Miha Stokelj-ovo iz Planine (1369 gld.) v Ipavi. — 3. Jože Cvetan-ovo iz Celja (1600 gld.) v Bistrici. — 3. Tone Sajevč-ovo iz Sajevic (2299 gld.) v Senožečah. — 3. Katre Milkovič-ove iz Lahinje (650 gld.). 3. Miha Sutaj-ovo iz Zajčjega sela, obe v Čnomlji.

Telegrafične denarne cene 2. oktobra.

Papirna renta 66.70 — Srebrna renta 68. — 1840letno državno posejilo 108 — Bankine akcije 845 — Kredite akcije 152 — London 123.40 — Srebro 102.75 — Ces. kr. cekini 5.90 20frankov 9.85.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.